

Barneverninstitusjonsutvalget

Vår dato: 15.02.2023
Deres dato: [Deres dato]
Vår referanse: RHC
Deres referanse:

Innspill fra NHO Geneo til barneverninstitusjonsutvalgets problemforståelse

NHO Geneo er NHOs landsforening for helsenæring, velferd og oppvekst. Gjennom bransjeforeningen Helse og Velferd representerer vi blant annet små, mellomstore og store ideelle og private virksomheter innen barnevern. Vi erfarer at utvalget definert vesentlige problemområder i norsk institusjonsbarnevern. NHO Geneo ønsker imidlertid å utdype noen av områdene og gi innspill til endringer.

1.2.2 barn får feil tiltak

Utvalget vurderer at det er behov for endringer for å sikre at barnets behov blir tilstrekkelig kjent, og at tiltakene som velges er egnet og tilpasses barnas behov. NHO Geneo har tidligere gitt innspill til utvalget og anbefalt at det sikres økt kompetanse på psykiske lidelser, autismedilidelser og utviklingshemninger i barnevernet. Vi mener at dette både må implementeres bedre i kartleggingen for å sikre riktige tiltak, og at det er tilstrekkelig kompetanse innen disse fagområdene i barneverninstitusjonene.

1.2.4 manglende felles praksis

NHO Geneo støtter innføringen av nye kompetansekrav i barneverninstitusjoner. Vi får imidlertid tilbakemeldinger fra våre medlemmer om at innføringen har skjedd for raskt. Erfaringene er nå at barneverninstitusjoner må avvise barn som følge av at kompetansekravene ikke er innfridd. Dette gjelder både statlige, ideelle og andre private institusjoner. I tillegg går vesentlig erfaringskunnskap tapt når institusjonene ikke lenger kan ansette personell med viktig kunnskap og erfaring, men som ikke innfrir kompetansekravene. NHO Geneo anbefaler derfor at departementet iverksetter en gjennomgang av dispensasjonsadgangen og vurderer om nye utdanningsområder skal inkluderes i godkjente utdanninger.

Under pkt 1.7.1 peker utvalget på at det mangler mangfoldskompetanse i barneverninstitusjoner. NHO Geneo erfarer at kompetansekravene også er til hinder for at det rekrutteres tilstrekkelig personell med denne kompetansen.

1.6.1 institusjonsopphold vurderes for sent

NHO Geneo erfarer at økonomiske insentiver fører til redusert bruk av institusjon til fordel for hjelpetiltak i hjemmet. Dette er positivt for barna som gjennom bistanden fra barnevernet kan få en trygg og god oppvekst i hjemmet, men det er også en fare for at barn som burde fått et institusjonstilbud ikke får det.

Vi er også kjent med at barn med store bistandsbehov blir plassert i ordinære fosterhjem, som ikke har kompetanse eller kapasitet til å ivareta deres behov. Resultater blir hyppige brudd og store belastninger både for barna og for fosterfamiliene.

Som utvalget påpeker, er det utfordrende å rekruttere nok fosterhjem, og spesielt til barn med store behov. Blant barn (9-13 år) som hadde ventet over 6 måneder på fosterhjem hadde 80 prosent relasjonelle og følelsesmessige utfordringer, 31 prosent en diagnose knyttet til psykiske utfordringer og 41 prosent var fysisk utagerende (Bufdir, 2022c). I tillegg er det vanskelig å rekruttere fosterhjem til eldre ungdom.

NHO Geneo erfarer at tilgjengelige fosterhjem ytterligere vil begrenses i forbindelse med at det ved innføring av ny barnevernlov i 2023 ikke lenger vil være anledning for kommunene til å inngå avtaler med private aktører om fosterhjem. Vi viser her til Stortingets vedtak i behandlingen av Prop. 86L (2021-2022). Det ble imidlertid gjort et tydelig unntak i barnevernsloven § 15-7 fjerde ledd, der det framgår at Bufetat fortsatt har adgang til å inngå avtaler om kjøp av beredskapshjem og spesialiserte fosterhjem fra private og tilby disse til kommunene. Spesialiserte fosterhjem inngår imidlertid ikke i Bufetats bistandsplikt.

NHO Geneo er kjent med at det i Bufdirs disponeringsbrev av 19. januar 2022 fremkommer at Bufetat fra 2022 ikke skal inngå nye avtaler med private aktører om kjøp av fosterhjem, bortsett fra akutt jf. bistandsplikt. (side 12)

Vi er bekymret over at Stortingets beslutning og Bufdirs føringer vil føre til en ytterligere reduksjon i tilgangen til fosterhjem. Vi vurderer at dette i vesentlig grad vil svekke tilgangen til helt nødvendige omsorgstilbud til sårbare barn og unge. Om Bufdirs beslutning blir stående, vil det i realiteten bety at tilbudet om spesialiserte fosterhjem i regi av private opphører i det § 15-7 fjerde ledd i ny barnevernslov trer i kraft 1. juli 2023, og med det majoriteten av spesialiserte fosterhjem for barn og unge med de største utfordringene.

NHO Geneo anbefaler at utvalget vurderer konkrete tiltak for å opprettholde og utvide kapasiteten på egnede fosterhjem, og spesialiserte fosterhjem i særdeleshet.

1.6.5 Bufetats institusjoner er ikke robuste nok

Utvalget slår fast at det statlige institusjonstilbudet ikke er tilstrekkelig godt innrettet for å ivareta barn med særlig omfattende oppfølgingsbehov. Det er heller ikke de private leverandørene som Bufetat har rammeavtale med. Dette har medført at institusjonstilbudet til barna med de mest komplekse og sammensatte behovene ofte anskaffes fra kommersielle aktører gjennom enkeltkjøp (Barne- og familiedepartementet, 2021). Bufetat forsøker å bruke kapasiteten i eget tilbud først, og barn som bor i private institusjoner har derfor flere flyttinger bak seg enn barn som bor i statlige institusjoner.

NHO Geneo erfarer at i overkant av 70% av barn og unge med de største utfordringene mottar institusjonstilbud i regi av kommersielle aktører. Det er her kompetanse og kapasitet er etablert. Årsaken til at mange barn og unge med de mest omfattende behovene erfarer hyppige flyttinger, er at de ikke får disse tilbudene i tide. Dette er en direkte konsekvens av Bufetats praksis med å benytte kapasiteten i eget tilbud først. NHO Geneo anbefaler at Bufetat sikrer at private institusjoner omfattes av rammeavtaler, og at disse inngår som tiltak på lik linje med institusjoner i øvrige inngåtte rammeavtaler.

NHO Geneo er også bekymret over at kapasiteten i institusjoner med tilstrekkelig faglig kompetanse og erfaring til å ivareta barna med de største behovene nå vesentlig reduseres som følge av den pågående utfasingen av ikke foretrukne eierformer i barnevernet. Vi anbefaler derfor at utvalget arbeider for at hensynet til ideologiske føringer ikke får fortrinn fremfor barnas tilgang til nødvendige og egnede institusjonstilbud.

Utvalget peker på at resultatet av kjøp av institusjonsplasser fra private aktører innebærer at barna med størst behov gis et tilbud uten sterk statlig styring. NHO Geneo vil gjøre utvalget oppmerksomme på at dette ikke stemmer. Uansett eierform er barneverninstitusjoner i Norge underlagt de samme kravene til godkjenninger, kvalitet og faglig forsvarlighet, og det gjennomføres hyppigere kontroller og tilsyn av private institusjonstilbud enn hva tilfellet er i statlige institusjoner.

1.6.6 manglende kunnskap om virkning

Utvalget peker på at kostandene ved institusjonstilbud er høyest ved enkeltkjøp fra kommersielle aktører til barn med særlig store og sammensatte behov. NHO Geneo erfarer at dette stemmer, men at de høye kostnadene er direkte knyttet til at disse barna også har behov for høy og spesialisert bemanning. Kostnadsbildet er med andre ord ikke knyttet til eierskap, men til bemanningskostnader. Endring av eierform vil derfor ikke gi reduserte kostnader med mindre kompetansen og bemanningen også reduseres. Som beskrevet over anbefaler NHO Geneo at Bufetat innlemmer barneverninstitusjonene med høyest kompetanse på arbeid med barna med de største utfordringene i rammeavtaler, og at hensynet til de beste tjenestene til barna går foran hensynet til foretrukne eierformer.

1.7.1 Manglende mangfoldskompetanse

Se pkt 1.2.4

MVH

Reidar Holst Christensen
Fagsjef helse og velferd
NHO Geneo